

A dovolám si jeřtĚ jedno pĚ edznamĚnĚ. KdyĚ dnes budeme jako sociĚlnĚ demokratickĚ hovořit o sudetskĚch nĚmcĚch, o tzv. BenešovĚch dekretĚch nebo o plĚnovanĚm snĚmu SudetonĚ meckĚho landsmanĚaftu v BrnĚ, nesmĚme zapomenout na jednu zĚsadnĚ vĚc: historie se nemĚ stĚt zbranĚ politickĚ hysterie ani lacinĚho nacionalismu. SĚm rozhodnĚ nehodlĚm rozehrĚvat starĚ kĚ ivdy proti dneĚnĚm lidem.

StejnĚ tak ovĚem odmĚtĚm relativizaci historickĚ zkuĚenosti tĚto zemĚ . Ě eskoslovensko nevzniklo jako stĚt nenĚvisti vĚ Ě i nĚmcĚm. Naopak. Byla to demokratickĚ republika zaloĚenĚ na obĚanskĚch prĚvech, parlamentnĚ demokracii a sociĚlnĚm pokroku. A byĚ souĚitĚ ĚechĚ a nĚmcĚ v prvnĚ republice mĚlo svĚ potĚe a Ě eĚi ne vĚdy vystupovali s dostateĚnĚm porozumĚnĚm, nic z toho neopravĚovalo naĚe nĚ meckĚ sousedy v Sudetech Ě i jinde ke snaze o jeĚ zniĚenĚ, nadto v zĚjmu odpornĚ nacistickĚ diktatury.

A musĚm znovu vyzdvihnout, Ěe prĚvĚ nĚ meĚ tĚ sociĚlnĚ demokratickĚ v Ě eskĚm pohraniĚ Ě patĚ ili mezi nejodvĚjnĚ jĚ odpĚrce Hitlera. ZatĚmco Henleinovo hnutĚ tlaĚilo Sudety k rozbitĚ republiky, oni varovali pĚ ed nacismem. StĚvali se za to terĚm nĚsilĚ pĚ ĚvrĚencĚ SudetonĚ meckĚ strany a pozdĚji za to platili vĚ zenĚm, emigracĚ i Ěivotem. NĚ meĚ tĚ sociĚlnĚ demokratickĚ nĚm dokazujĚ, Ěe tehdeĚjĚ konflikt nebyl jednoduchĚm stĚtem ĚechĚ a nĚmcĚ, ale takĚ stĚtem demokracie s totalitnĚm nacistickĚm systĚmem.

A vĚme, jak to skonĚilo. MnichovskĚ dohoda znamenala zniĚenĚ Ě eskoslovenska a otevĚla cestu k okupaci, teroru a vĚlce. Ě eskĚ nĚrod zaĚil popravy, koncentracĚ, vypĚlenĚ obce, perzekuci i pokus o vlastnĚ likvidaci. Tato zkuĚenost hluboce poznamenala povĚleĚnĚ rozhodovĚnĚ. KdyĚ dnes nĚ kdo mluvĚ o BenešovĚch dekretĚch, musĚ si pĚ ipomenout, v jakĚ atmosfĚe vznikly: po nejvĚtĚ vĚlce v dĚ jinĚch, po okupaci, po statisĚch mrtvĚch, po zkuĚenosti s rozbitĚm republiky zevnitĚ . Nebyly Ě eskou zvlĚjĚtnostĚ, byly souĚ ĚstĚ povĚleĚnĚ nĚho uspoĚ ĚidĚnĚ Evropy, reakĚ na katastrofu, kterou rozpoutal nĚ meckĚ nacismus.

To neznamĚnĚ, Ěe se v tĚ snĚ povĚleĚnĚm obdobĚ u nĚs nestaly velkĚ tragĚdie a nespravedlnosti. Staly. A aĚ na pĚr extremistĚ je v Ě esku nikdo nepopĚrĚ. OpakovanĚ zaznĚla slova lĚtosti i omluvy za excesy spojenĚ s divokĚm odsunem. Ale odmĚtĚm dneĚnĚ pokusy vytrĚvat tehdeĚjĚ udĚlosti z historickĚho kontextu a vidĚt poĚ Ěitek dĚ jin v roce 1945. A stejnĚ odmĚtĚm

přítomnosti, protože existuje jakási dědičná vina české politiky vůči organizacím, které dodnes nedokázaly vřadit jednoznačně reflektovat historickou odpovědnost velkého a šesti sudetoněmecké reprezentace za rozbití Československa.

Považuji za chybu, že se v Brně má konat sněm Sudetoněmeckého landsmanšaftu jako předjavné gesto směrem němu. Jednak jeho dopad bude příliš opačný a jednak na něj je země už jednu desetiletou cestu německo-německého směrem němu dějvno našel. Tou byla česká deklarace z roku 1997. Dokument, který nevznikl na základě emocí, mediálních gest nebo příliš epizodní historie, ale na základě politické odpovědnosti obou stran.

Deklarace jasně pojmenovala německou odpovědnost za Mnichov, nacismus, rozbití Československa a utrpení českého národa. Zároveň česká strana vyjádřila lítost nad utrpením nevinných lidí během poválečného vysídlení. A především: obě země se tehdy dohodly, že nebudou svěřeny součástí vztahy zatížit politickými a právními spory minulosti. To byla skutečná dohoda, která umožnila skutečně usměřit. Díky nám máme dnes s Německem nejlepší vztahy v moderních dějích.

Jsem přesvědčen, že takto citlivě symbolické otázky mají být řešeny v duchu této deklarace – tedy mezi demokratickými institucemi obou zemí, s respektem, odpovědností a mandátem. Nikoli formou aktivistických gest od nás do vzletných slov. A právě to je podle mě jeden z problémů celé brněnské akce v Brně.

Sněm Sudetoněmeckého landsmanšaftu na něj je země totiž nepozval ani české státní, město Brno nebo jiní demokraticky potvrzení reprezentace občanů. Zvou jej iniciativy typu Meeting Brno a skupiny lidí, které samy sebe pasují do role arbitra historického směrem němu, aniž by k tomu měly společenskou nebo politickou mandát. Jejich zvač dopisů z roku 2025 přitom přibližně mluví nejprve o tragédii vyhnání a následně vedle sebe nerozlišeně staví válečné utrpení a vyhánění jako dva obdobné projevy nenávisti.

Od toho už je jen krůček k extremistickým názorům, které dnes veřejně hlásají například šéf Martin Exner, a do podzimu 2025 poslanec hnutí STAN, mimo jiné také velká přibližně přibližně sudetoněmeckého sněmu v Brně – dovolím si ho citovat: „Přijímám i divokou odsunu se ani dopustili mnoha stejných odporů zločinů inak jako nacistů na ženách a dětech a dokonce na německých“

mluvěcích idech, kteří se vrátili z koncentračních. Němci měli svoje bestie i svoje hrdiny a oni byli takové.

Tady už vidíme naprosto neuvěřitelné směšné obrysy, kdy je v Exnerových mentálních amalgámu nacistickém státem organizovaném a prováděném, plánujícím, ideologicky podepřeném, na našem území 6 let trvajícím násilím, které zde přineslo více než 350 000 mrtvých, stavěno narovnáno zhruba dvacet tisíc lidí z různých národností a jejich jednotlivců a skupin, které jsou eskoslovenských státem jeví snahu potlačit, jakmile k tomu získá kapacitu, a jemuž nezabývá žádná, za přepady veřejny např. úklad v Liberci, aktivní bráňné jednotky Rudé armády.

Neomalení hostitelé se pak nemohou divit reakci značnou a i když byli eskové ve své jednotce, ale i paměť úřadůch spolků přepřevážně a pozůstalých po nacistickém teroru, jako je třeba Lidice Memory, které svá jedním náměry lení obešli, které je dnes vnímány jako falzifikáty jin. Tohle není cesta ke smíření. To je cesta k otevřenému ran, dalším rozdělováním společnosti a dalším kolu kulturních výlek u nás. Nota bene, kdy je každá, kdo akci ve státním podobně jakkoli zpochybní, okamžitě jejich jako jsou eskové úřadů ;

Druhý zásadní věc, kterou po našem soudu nelze ignorovat, je sama pozvaná organizace a její historie. Sudetoněmecký landsmanšaft přece není jen tak nějaký spolek, nejde o skupinku literátů nebo rozesmátých krajanů. Nežák, který každy den len landsmanšaftu nese za jeho minulost odpovědnost. Ale taky není možná předsedat, který tato organizace žádnou historickou záležitostí nemají.

Už jeho název vede k nacionalistickému smětu o krvi a půdě. Spoluzakládali ho a v jeho vedení dlouho stáli prokazatelně nacisté a němečtí etnické gestapáci, dozorců z koncentračních táborů nebo funkcionářů NSDAP nebo lidí spojených s nacionalistickou a protičeskou politikou přepřevážněch Sudet.

Součástí historie landsmanšaftu byla přinejmenším donedávna také přitomnost radikálních nacionalistických proudů, např. úklad Witikobundu, revanšistické neonacistické organizace, předsed dlouhodobě varoval Spolkových úřadů pro ochranu ústavů. I to je důvod, proč značnou část eskové jednotky vnímají symboliku této organizace velmi citlivě a s nedvěrou.

Jestliže tedy dnes máme edstavitelů landsmanšaftu rádi hovoříme o historické práci ekonanosti a vyřídění věci Dekretů prezidenta republiky, je otázkou, jestli není historicky práce ekonanosti a vyřídění věci práce edevějším existence samotného těchto organizací a erpajících smysl svého existence z traumatu vysídlení.

Místo toho, aby organizace i v Brně vedli citlivou a širokou veřejnou debatu dovnitř naší společnosti, čímž se ve svém egomaniactvím téměř nad ní povýšili, a tvářeli se jako by jakýkoli kritický hlas byl automaticky projevem nacionalismu nebo extremismu.

Jenže není. Je legitimní nesouhlasit s končinami tohoto sněmu. Je legitimní hájit historickou zkušenost vlastní země. A je legitimní chtít, aby otázky takové citlivosti byly řešeny s mnohem větší společenskou shodou a odpovědností.

Ne proto, že bych chtěl otevřít národnostní konflikty nebo že bych odmítal dialog mezi levičáky a nacionalisty. A už vůbec ne proto, že bych zpochybňoval dnešní partnerství české republiky a Německa. Německo je dnes naším demokratickým partnerem, spojencem a přítelem. A přátelství mezi národy musí stát na vzájemném respektu k historické zkušenosti.

Jenže veřejné symboly mají význam. A končiny tohoto sněmu právě v Brně měly stát, která samo nese složitou historickou paměť a povělejších událostí má velké místo veřejnosti oprávněně vnímat jako necitlivé gesto. Je s podivem že zrovna ti, kteří v jiných souvislostech přikypují ohledy u potenciálních zraňujících a dokonce slov a pokřídají se za kulturní a společenskou elitu, nedokážou tuto elementární zásadu a cit uplatnit vůči pamětníkům z vlastního národa.

Česká politika nemá podporovat akce, které zbytečně otevřou staré rány, aniž by přinesly skutečné směřování. To nevzniká z politických nebo mediálních gest. Ani vlamování se do veřejných dění. Skutečné směřování je dané nikoli nějakým barvotiskovým odpuštěním námětem, ale uznáním, že veřejná minulost by neměla otravovat společnou budoucnost, aniž by se překrucovala jejich historická podstata. A na tom se u nás a do nynějšího svého volného brněnského gesta úspěšně pracovalo 30 let.

Jiří Nedvěd, předseda Sociálně demokratické strany

Datum vytvoření: 2024

19.05.2026